

Brenninkmeijer

Kijkend naar 2007 zeg ik: het kan ook anders. Tot nu veroorzaakten het UWV en de IND heel veel klachten en het gaat nog steeds niet perfect bij deze organisaties. Wel zie ik dat deze organisaties de bewuste keuze hebben gemaakt dat zij op een andere manier willen omgaan met burgers. Dat lukt ze uiteindelijk ook. Men ziet dat zij meer nadruk leggen op goede dienstverlening, dat zij eventueel ruimte geven aan persoonlijk contact, dat zij serieus met de behoorlijkheidsnormen omgaan en dat zij op zoek zijn naar vormen van participatie door de mensen met wie zij te maken hebben. Dat is wat burgers willen. Burgers willen persoonlijk contact, eventueel een telefoontje. Zij willen een eerlijke en serieuze behandeling en zij willen graag betrokken worden bij wat hen aangaat. Dat kan op veel verschillende manieren, afhankelijk van de rol van de overheid in een bepaald geval.

De vraag is nu: wat is ervoor nodig om die omslag te bereiken? Mijn antwoord is vrij simpel. Ten eerste moet de leiding van een bestuursorgaan een bewuste keuze maken, een keuze om de burger centraal te zetten. Ten tweede moet die keuze handen en voeten worden gegeven door een adequate vertaling naar de praktijk: persoonlijk contact, behoorlijk behandelen en participatie mogelijk maken. Dat kost natuurlijk tijd, maar men wint er ook veel tijd mee, want er zijn veel goede voorbeelden van hoe het kan en hoe het openbaar bestuur dan ook soepeler loopt.

Omdat ik weet dat het beter kan, durf ik mijn bezorgdheid ook open uit te spreken. Ik maak mij zorgen over de onnodige verharding in de verhouding tussen de overheid en de burger en ik vind dat dit kan veranderen. Daarin zie ik ook mijn rol als ombudsman tevoorschijn komen, kijken naar wegen om de overheid en de burger dichterbij elkaar te brengen.

"Burgerschap verzilverd" is de titel van het verslag over 2007. Ik bied het u graag bij deze aan.

(geroffel op de bankjes)

(geroffel op de bankjes)

□

De **voorzitter**: Ik dank de ombudsman en natuurlijk ook de twee substituut-ombudsmannen en de anderen van de organisatie die hier aanwezig zijn voor dit jaarverslag en alle zorg en moeite die daaraan zijn besteed. Ik zal het jaarverslag in handen stellen van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De Kamer zal naar verwachting nog voor het zomerreces in deze zaal haar oordeel over dit rapport uitspreken. Dank u wel.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**: Op de tafel van de griffier ligt een lijst van ingekomen stukken. Op die lijst staan voorstellen voor de behandeling van deze stukken. Als voor het einde van de vergadering daartegen geen bezwaar is gemaakt, neem ik aan dat daarmee wordt ingestemd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Op verzoek van het lid Gerkens stel ik voor, haar motie op stuk 31200-VI, nr. 17, opnieuw aan te houden. Dit betekent dat de in artikel 69, tweede lid, genoemde termijn van twee maanden voor deze motie opnieuw gaat lopen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Peters.

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter. Ik wilde gisteren een spoeddebat aanvragen over de nieuwe Nederlandse NAVO-strategie voor Afghanistan, maar toen besloot de Kamer tijdens de regeling van werkzaamheden de regering te vragen om haar daarover op dezelfde dag, dus gisteren, een brief te sturen. Inmiddels is er een algemeen overleg over dit onderwerp voorzien voor volgende week woensdag. Een spoeddebat is daarom niet meer aan de orde, maar die brief wel. Daarom herhaal ik het verzoek van gisteren in die zin dat ik graag zou zien dat de Kamer die brief nog vandaag ontvangt.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Bosma.

De heer **Bosma** (PVV): Mevrouw de voorzitter. Ik zou graag zien dat het verslag van het algemeen overleg over segregatie in het basisonderwijs op de agenda wordt geplaatst.

De **voorzitter**: Ik stel voor, dit onderwerp toe te voegen aan de agenda voor volgende week.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Agema.

Mevrouw **Agema** (PVV): Mevrouw de voorzitter. Ik wil een spoeddebat aanvragen over de berichtgeving van afgelopen week over loverboys. Dit is een hardnekkig probleem waartegen nog steeds onvoldoende wordt gedaan. Van de 112 meldingen bij het steunpunten huiselijk geweld en jeugdprostitutie hebben er slechts drie geleid tot een veroordeling. Daarbij komt de berichtgeving over loverboys die niet alleen meisjes tegen hun wil voor de prostitutie werven, maar ook nog eens slachtoffers uitwisselen om het voor veeleisende klanten spannend te houden.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Het lijkt mij goed om hierover op korte termijn met elkaar te spreken. Wat mijn fractie betreft, is het niet nodig om dat in een spoeddebat te doen.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Voorzitter. Ook de CDA-fractie vindt een spoeddebat over dit onderwerp niet nodig. De door mevrouw Agema geschetste

Voorzitter

problematiek van de loverboys is inderdaad ernstig. De gemeente Eindhoven – daar speelde die problematiek – werkt op dit moment evenwel aan een beleidswijziging. Ik zou daarover graag informatie ontvangen, opdat wij die kunnen betrekken bij het debat over de prostitutiewetgeving. Dat debat zal in het voorjaar plaatsvinden.

De **voorzitter**: U zegt dus dat u geen behoefte hebt aan een spoeddebat. Maar als ik u goed begrijp, wilt u wel een brief.

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Als de gemeente Eindhoven ons via de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken nader zou willen informeren over de inhoud van haar beleidswijziging, zou ik dat op prijs stellen. Het is echter niet nodig om daarover een apart debat te houden.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Ik wil hierover op korte termijn spreken, maar volgens mij is er al een algemeen overleg gepland over vrouwenhandel en loverboys. Ik vraag mij daarom af of het nodig is om een spoeddebat te houden.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Ik steun het verzoek van mevrouw De Pater om een brief. Die brief kunnen wij betrekken bij het algemeen overleg dat hierover binnenkort wordt gehouden. Loverboys zijn een belangrijk onderwerp op de agenda van dat overleg.

Mevrouw **Agema** (PVV): Het algemeen overleg heeft vooral betrekking op de zorg voor vrouwen die te maken hebben met loverboys. Het gaat mij nu om de mogelijkheden om deze mannen achter slot en grendel te krijgen. Blijkbaar zijn die mogelijkheden onvoldoende, want van de 112 meldingen hebben er slechts 3 tot een veroordeling geleid. Dit aspect valt buiten de kaders van het reeds geplande algemeen overleg. Vandaar mijn verzoek om een spoeddebat.

De **voorzitter**: Ik ga proberen om een conclusie te trekken. Volgens mij hebt u geen steun voor een spoeddebat. Er is wel steun voor het voorstel om het algemeen overleg met dit onderwerp uit te breiden. Dat is geen probleem. Verder is er steun voor het voorstel om via de minister om nadere informatie te vragen over wat er precies in Eindhoven gebeurt.

Mevrouw **Agema** (PVV): Het bericht over Eindhoven heeft betrekking op het uitwisselen van meisjes door loverboys. Het gaat mij vooral om het bericht dat slechts 3 van de 112 meldingen tot een veroordeling hebben geleid. Dat is niet het probleem dat Eindhoven probeert op te lossen. Ik wil graag op beide punten een nadere toelichting.

De **voorzitter**: Dat is helder.

Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

Mevrouw **Agema** (PVV): Is het mogelijk dat het kabinet die brief met spoed naar de Kamer stuurt?

De **voorzitter**: Wanneer wordt het algemeen overleg gehouden?

Mevrouw **De Pater-van der Meer** (CDA): Het is de bedoeling om dit algemeen overleg nog voor de zomervakantie te houden. Wij zijn op dit moment in afwachting van een kabinetsreactie.

De **voorzitter**: Men fluistert mij in dat het algemeen overleg gepland staat voor 28 maart. Ik zal proberen of wij volgende...

Mevrouw **Agema** (PVV): Nee. Dat gaat over iets anders.

De **voorzitter**: Dat gaat over iets anders? Probeert u het mij maar niet uit te leggen. Wij willen gewoon dat die brief volgende week bij de Kamer binnenkomt.

Mevrouw **Agema** (PVV): Juist.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Van Gent.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. De GroenLinksfractie zou graag een brief van minister Donner ontvangen. Met het oog op een spoeddebat zou ik deze brief daarom graag voor dinsdag 12.00 uur ontvangen. Ik vraag de minister in die brief in te gaan op cijfers die het Centraal Bureau voor de Statistiek vandaag naar buiten heeft gebracht. Daaruit blijkt dat de helft van de mensen met een laag inkomen in Nederland moeilijk tot zeer moeilijk kan rondkomen. Dat is een ernstige zaak, waarover ik graag opheldering krijg van de minister.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Ik steun het verzoek. Het is een ernstige zaak en wij moeten nu echt aan oplossingen gaan werken. Graag voor dinsdag 12.00 uur een brief en vervolgens een debat.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter. Ik verzet mij niet tegen dit verzoek, maar ik meld voor de geschiedschrijving wel dat wij vanmorgen een algemeen overleg met minister Donner hebben gehouden over het wettelijk minimumloon en het stuk- en uurloon. Daarbij zijn deze gegevens door een woordvoerder ingebracht en becommentarieerd.

Mevrouw Van Gent, uw fractie was helaas niet aanwezig bij dit debat, maar daarvoor zult u wel uw redenen hebben.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Helaas niet. Het lijkt mij toch goed om een breder debat te voeren over de ernstige zaken die het CBS naar buiten heeft gebracht. Ik heb voldoende steun voor mijn voorstel. Het lijkt mij daarom dat wij mijn voorstel gewoon moeten uitvoeren.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Mijn fractie was wel aanwezig bij het debat. De minister weigert om het minimumloon te verhogen. Dat is een reden te meer om het debat aan te vragen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

Voorzitter

De **voorzitter**: Het woord is wederom aan mevrouw Van Gent.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Als voorzitter van de algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie vraag ik u, het verslag van het algemeen overleg over de Antilliaanse risicojongeren op de agenda te plaatsen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het VAO toe te voegen aan de agenda van volgende week.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Poppe, die een drietal rappels heeft.

De heer **Poppe** (SP): Voorzitter. Wij hebben allen zojuist aandachtig geluisterd naar de Nationale ombudsman, die een verruwing constateert in de verhouding tussen overheid en burgers. Ik constateer laksheid van de regering tegenover de volksvertegenwoordiging, wat betreft het tijdig beantwoorden van vragen. Ik verzoek de voorzitter, daarover weer eens te gaan praten.

Mijn rappel betreft de volgende schriftelijke vragen:

- een vraag die op 20 februari 2008 is gesteld aan de ministers van SZW, van VWS, van Justitie en van VROM over gegaste containers;
- een vraag die op 6 februari 2008 is gesteld over het mogelijk voorkomen van asbest in het olympisch dorp in China; op 25 februari kregen wij het verzoek om uitstel, maar ook die termijn is verlopen;
- een vraag die op 7 februari 2008 is gesteld aan de minister voor WWI over een woningcorporatie in Goes.

Ik zou graag deze vragen graag gisteren beantwoord willen hebben.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Anker.

De heer **Anker** (ChristenUnie): Voorzitter. Twee weken geleden heb ik bij de regeling van werkzaamheden gevraagd om een brief over adoptie van Chinese kinderen. Inmiddels hebben wij die brief ontvangen, maar daarin miste ik een element. De minister zegt toe dat hij de Kamer voor 1 mei zal rapporteren over de stand van zaken in China, maar ik wil graag weten hoe hij tot die tijd met de adoptie van kinderen uit China omgaat en op welke wijze hij daarover overleg voert met de Nederlandse adoptiebureaus. Daarom vraag ik om een nadere brief.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Van Gent.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Ik val even

in voor de heer Duyvendak. Hij heeft mij gevraagd om u te verzoeken, het verslag van het algemeen overleg over Schiphol op de agenda te zetten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, dit VAO aan de agenda voor volgende week toe te voegen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Remkes.

De heer **Remkes** (VVD): Voorzitter. De staatssecretaris van Financiën heeft heden aangekondigd, de successiewetgeving ingrijpend te willen veranderen. Dat wordt door de VVD-fractie zeer toegejuicht. Er staat zelfs een bericht op de website van het ministerie van Financiën. Wij hadden begrepen dat het de bedoeling was dat de Kamer een brief zou krijgen, maar dat schijnt niet het geval te zijn. De staatssecretaris heeft al behoorlijk concrete voornemens en wij zouden het op prijs stellen om daarvoor per brief te worden geïnformeerd. Als dat enigszins mogelijk is, zou in die brief nader moeten worden ingegaan op de dekking van deze voornemens. Wij denken aan een termijn van uiterlijk 1 april.

De heer **Van der Ham** (D66): Ik steun het verzoek van harte. Ook wij zijn blij dat er enige wijzigingen in de successiewetgeving worden doorgevoerd, maar wij willen wel de details zien. Het kabinet zou ook kunnen bezien of het nog verder kan gaan dan de plannen die nu in de krant zijn aangekondigd.

De heer **Cramer** (ChristenUnie): Het lijkt mij volstrekt overdreven. De staatssecretaris heeft aangekondigd dat hij met wetgeving komt. Dat is in lijn met wat wij hebben besproken tijdens een algemeen overleg over het Belastingplan. Ik kan mij voorstellen dat je vraagt om nadere duiding in de vorm van een brief, maar vragen om aanvullende informatie over de oplossing van een en ander, terwijl de staatssecretaris heeft aangekondigd dat hij alles nog uitwerkt, duidt er in mijn ogen op dat wij als Kamer ons werk niet goed doen. Wij moeten de regering gewoon het werk laten doen dat moet gebeuren. Wij lopen daar nu als Kamer hijgerig achteraan. Ik pleit ervoor om dat niet te doen.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Zodra een coalitiepartij de woorden "overdreven gedoe" bezigt, is er meestal iets aan de hand. Ik verleen dus steun aan het verzoek van de VVD.

De heer **Cramer** (ChristenUnie): Voorzitter. Dit was een poging om de rust enigszins te laten weerkeren in een Kamer die over haar eigen voeten struikelt om speeddebatten aan te vragen en om de ene na de andere brief te vragen. Ik steun op zichzelf het verzoek van de heer Remkes om een brief.

De **voorzitter**: Ik zie dat u allemaal popelt om een extra bijdrage aan deze regeling van werkzaamheden te leveren, maar dat sta ik niet toe.

Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet. Dat kan dan precies lezen hoe de verhoudingen in deze Kamer liggen.

Voorzitter

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 11 maart 2008 over **ingebrekestelling door de Europese Commissie inzake gelijke behandeling**.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Voorzitter. Ik ben blij om na Kamervragen en debat vast te stellen dat er geen verschil van mening is tussen de ministers en de GroenLinksfractie over wat de reikwijdte zou moeten zijn van de Algemene wet gelijke behandeling. Ook de minister vindt dat homoseksuelen vrijelijk voor hun geaardheid zouden moeten kunnen uitkomen, ook in het bijzonder onderwijs. Maar met name minister Plasterk miskent dat de huidige wet wel degelijk problemen oplevert, zoals is vastgesteld door mijn eigen fractie, de Commissie Gelijke Behandeling, de Europese Commissie, de koepel van christelijke homogroepen et cetera.

Ik concludeer dat er met de halsstarrigheid van de regering een politiek probleem ligt, namelijk met twee weerspannige christelijke coalitiepartijen die ook hun eigen Partij van de Arbeid plotseling van mening hebben doen veranderen.

Omdat ik deze ministers graag een steun in de rug wil geven om toch de wet in overeenstemming te kunnen brengen met hun eigen overtuigingen, dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat directe of indirecte discriminatie van homoseksuelen in strijd is met de Europese Richtlijn tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep;

overwegende dat de Algemene wet gelijke behandeling geen enkele onduidelijkheid mag laten bestaan over deze door de Europese Unie gestelde norm ten aanzien van de vrijheid van het bijzonder onderwijs en andere instellingen op godsdienstige grondslag;

verzoekt de regering, artikel 5, lid 2, van de AWGB zodanig te heroverwegen dat ook bijkomende feiten en omstandigheden geen reden kunnen zijn voor het maken van een ongewenst onderscheid naar seksuele geaardheid en Nederland voldoet aan het Europese vereiste van de "dubbele test";

verzoekt de regering tevens, de Europese Commissie van deze geplande heroverwegingen voor 1 april op de hoogte te brengen en de Kamer hierover te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden

Halsema, Van der Ham, De Rooij en Zijlstra. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund. Zij krijgt nr. 39 (27017).

Mevrouw **Jonker** (CDA): Voorzitter. De CDA-fractie dankt de ministers voor hun zorgvuldige beantwoording in het debat van afgelopen week. Wij concluderen hier opnieuw dat de Algemene wet gelijke behandeling in 1994 zeer nadrukkelijk en heel gedegen is geëvalueerd en dat de wijze waarop artikel 5, lid 2, is geformuleerd geen ruimte laat voor discriminatie van homoseksuele leraren door schoolbesturen.

Wij hebben de brief inmiddels ontvangen die vanuit het kabinet wordt gestuurd aan commissaris Spidla. Wij zijn van mening dat die even zorgvuldig is als het debat van vorige week. Wij zijn heel benieuwd hoe daarop zal worden gereageerd.

In het debat is ook al gewisseld dat wij graag met de ministers de evaluatie behandelen, wellicht in juni. Ongetwijfeld zal daarbij artikel 5, lid 2, weer aan de orde worden gesteld.

Ik herhaal mijn oproep uit het debat aan diegenen die zich gediscrimineerd weten om hun recht te laten gelden via de Commissie Gelijke Behandeling of wellicht via antidiscriminatiebureaus. De minister noemde in het debat wel degelijk dat de praktijk afwijkt van de zorgvuldige wijze waarop de wetgeving is geformuleerd. Mevrouw Halsema was wellicht bij een ander debat dan het debat dat ik heb bijgewoond. Ik spoor mensen via deze weg dus nogmaals aan om hun recht te laten gelden als zij op een manier worden benaderd die volgens de wet niet juist is. Ook de politie heeft dit punt opgepakt en spoort slachtoffers van homogeweld aan om aangifte te doen. Van essentieel belang is inzicht in de mate waarin geweld voorkomt en de mate waarin wetgeving verkeerd wordt gebruikt. Met dit inzicht kunnen wij bepalen wat een juiste vervolgstap kan zijn.

Mevrouw **Timmer** (PvdA): Voorzitter. De PvdA is tegen discriminatie. Dat heeft mijn fractie tijdens het algemeen overleg ook al gezegd. Het is niet zinnig om het hele AO over te doen, maar ik wil over de zaak toch nu wel iets zeggen. De fractie van de PvdA vindt het jammer dat wij nu spreken over een brief van de Europese Commissie, terwijl de kabinetsreactie een uurtje binnen is. Wij wachten nog op een reactie op de evaluatie van de Algemene wet gelijke behandeling. Deze zal immers over meer gaan dan de aspecten waarover wij het nu hebben. De fractie van de PvdA heeft zich altijd ingezet tegen discriminatie en voor gelijke behandeling en zij zal dit blijven doen. Wij zijn er op dit moment nog niet van overtuigd dat het schrappen van de enkelefeitconstructie dé oplossing biedt. Misschien moet er een andere tekst toegevoegd worden om interpretatieverschillen te helpen voorkomen. Kortom, de fractie van de PvdA hoort en leest eerst graag de reactie van het kabinet op de evaluatie van de Algemene wet gelijke behandeling. Wij moeten nu niet een richting inslaan die ook geen houdbare oplossing biedt voor de toekomst. Om deze reden en vanwege de toezeggingen die tijdens het debat zijn gedaan, zal mijn fractie de motie van mevrouw Halsema niet steunen.